AVUI+.cat

20 de diciembre de 2009

LA MONEDA ÚNICA, ELEMENT CENTRAL DE LA RECUPERACIÓ

Jordi Gual

Professor d'economia de IESE

L'euro i la crisi

Seria més fàcil sortir de la crisi si la nostra economia no fos part de la unió econòmica i monetària? És a dir, si en comptes de l'euro tinguéssim la nostra pròpia moneda? Aquesta és una pregunta que es fan molts ciutadans, davant la magnitud de la recessió econòmica que hem patit aquest 2009 i les perspectives de recuperació molt gradual per a l'any que ve. La intuïció de moltes persones és que si existís l'antiga pesseta, la seva devaluació permetria una forta recuperació del sector exterior espanyol, i d'aquesta manera una sortida més ràpida de la crisi.

PRESCINDIR DE L'EURO NO SOLS ÉS ECONOMIA-FICCIÓ. És política-ficció i és un escenari absolutament impensable. Tanmateix, plantejar-nos que succeiria en la seva absència constitueix un bon exercici d'anàlisi, ja que ens fa palès que la moneda única serà un factor clau en la recuperació econòmica sòlida del país, de la mateixa manera que va ésser un element fonamental en la gènesi dels anys d'eufòria que hem viscut.

ÉS BEN CERT QUE UNA DEVALUACIÓ DE LA MONEDA és un mecanisme que, en principi, facilita un ajust ràpid de les economies quan han anat acumulant desequilibris en els seus intercanvis comercials amb la resta del món. En el cas de l'economia espanyola, els preus i costos interns han crescut en excés al llarg dels darrers anys. Algunes estimacions quantifiquen la pèrdua de competitivitat al voltant del 15% i una devaluació els ajustaria d'un sol cop a un nivell més raonable. A més, també abaratiria el preu dels actius interns, per exemple els immobiliaris, per als inversors estrangers i d'aquesta manera potser facilitaria el flux de finançament internacional.

PERÒ NOMÉS "POTSER" JA QUE L'EFECTIVITAT d'una devaluació per restablir l'equilibri de la balança de pagaments d'una economia no depèn sols de la possibilitat d'ajustar el valor de la moneda, sinó de la capacitat de posar en marxa polítiques que impedeixin la reproducció futura del desequilibri, i de convèncer els inversors internacionals de que això serà possible. Si no es resolen els problemes interns que fan augmentar els preus i els costos, serveix de ben poc la devaluació.

ÉS PER AIXÒ QUE L'EURO ÉS UN ELEMENT CENTRAL de la recuperació. Ens imposa limitacions serioses de política econòmica: no tenim capacitat de crear nou diner, ni de controlar els tipus d'interès de mercat. Això vol dir que disposem de poca capacitat d'actuar davant els canvis de conjuntura econòmica i que no podem intentar reduir el nostre deute públic generant inflació amb la impressió de bitllets. L'euro ens priva de la política monetària i ens limita fortament la capacitat d'endeutament públic. Però recórrer a aquestes polítiques no aportaria solucions duradores als problemes de competitivitat de la nostra economia. Així, formar part de la unió econòmica i monetària ens imposa una única via de política econòmica i, de fet, és el camí que constitueix una font estable de guanys de competitivitat: la reforma de les nostres institucions econòmiques i socials.

L'EURO ÉS, ESSENCIALMENT, UN MECANISME de disciplina social. Ens obliga com a societat a renunciar a la manipulació de la moneda o dels pressupostos públics per tal de resoldre, artificialment i ben segur que temporalment, els problemes d'ajust de la nostra societat als reptes que la crisi suposa. I comporta que davant d'un problema real, ens haguem d'oblidar de respostes monetàries, i l'enfrontem amb reformes reals, microeconòmiques, adaptant les nostres institucions i els nostres mercats a les realitats competitives del món actual.

PEREPRATS

"L'euro ens obliga com a societat a renunciar a la manipulació de la moneda o dels pressupostos públics per tal de resoldre, artificialment i ben segur que temporalment, els problemes d'ajust de la nostra societat als reptes que la crisi suposa"

LA RECESSIÓ ACTUAL ESTÀ SUPOSANT una prova important per a la nova moneda, i especialment per als països que, en accedir-hi, o bé no disposaven d'una economia poc inflacionària, amb finances públiques sanejades (com seria el cas de Grècia) o bé varen patir seriosos desequilibris originats –almenys en part– per la mateixa incorporació a la zona euro (casos d'Irlanda i Espanya). Serà interessant també comparar l'evolució d'aquests països amb la d'altres, com per exemple el Regne Unit, que varen decidir restar fora de la zona i que per tant s'han pogut ajustar a la recessió utilitzant la seva autonomia en política econòmica.

ÉS POSSIBLE QUE L'ECONOMIA BRITÀNICA, devaluant la lliura esterlina i fent una política monetària bastant més agressiva que la que ha portat a terme el Banc Central Europeu a la zona euro, surti més aviat de la recessió que els països perifèrics de la unió econòmica i monetària, però la clau serà la sostenibilitat de la sortida. L'única solució duradora és la reforma dels mercats i les institucions econòmiques. A la zona euro i per a l'economia espanyola això és una obligació. Els britànics poden disposar de més instruments, però al final només aconseguiran una solució duradora si les mesures de política conjuntural van acompanyades de reformes estructurals.